

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بازرگان

اداره کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد

مدیریت بحران در آتش سوزی، سوانح، و حوادث غیر مترقبه و...

آمادگی در شرایط بحران، برای مدیریت آن در همه سازمان ها از جمله کتابخانه ها حیاتی است. کتابخانه ها باید بتوانند در شرایط بحرانی تصمیم گیری کنند که این امر مستلزم برنامه ریزی و آمادگی برای مقابله با بحران و پس از آن است.

آتش سوزی به عنوان یک عامل اکولوژیکی می تواند ویرانگر باشد. مطالعات نشان داده عامل انسانی سهم بسزایی در ایجاد حریق داشته است.

فکتورهای ذیل در هنگام بحران آتش سوزی، حوادث و سوانح بسیار حائز اهمیت می باشد:

تجهیز ساختمان کتابخانه ها به امکانات سیستم های اطفاء حریق اتومات (مانند سیستم اطفاء حریق پودری یا گازی و...)، آموزش آمادگی، سرعت عمل، حفظ خونسردی، برنامه های آموزشی، بازسازی و بهبود روحیه، ارزیابی آمادگی و...

همچنین در بومی سازی مدیریت بحران توجه جوامع محلی نسبت به محیط پیرامون خود، آموزش، فرهنگ سازی در بین مردم منطقه، ایجاد عزم ملی در حفاظت از منابع ملی در مدیریت و کنترل بهتر و علمی تر آتش سوزی در جنگل در این مناطق پیشنهاد می گردد...

علاوه بر این، اکثر مطالعات عمدتاً بر روی بحران های اقتصادی یا مالی متمرکز بودند تا بحران های طبیعی، اجتماعی یا بهداشتی.

فرآیند مدیریت بحران در کتابخانه ها مستلزم برنامه ریزی درست، ایجاد آمادگی و فراهم ساختن امکانات و تجهیزات لازم برای رویارویی با بحران، به منظور به حداقل رساندن آثار تخریبی حاصل از بحران است این فرآیند شامل یکسری اقدامات هماهنگ و یکپارچه است که به چهار مرحله به شرح زیر تقسیم می شود:

1. پیشگیری: برنامه ریزی، برای پیشگیری از وقوع حادثه مهمترین بخش مدیریت بحران است، چراکه دربردارنده اهداف و راهبردهای حفاظت پیشگیرانه است و شامل اقداماتی برای به حداقل رساندن خطرات مهارشونده است
 2. آمادگی: تدوین دستورالعمل مناسب، سازمان یافته و مرتبط برای وضعیت اضطراری و تعیین روش و مراحل تخلیه و اقدامات احتیاطی، اولویت بندی منابع اطلاعاتی و اطلاعات فنی سامانه های رایانه ای موجود، شناسایی افراد کلیدی برای کمک در هنگام وقوع حادثه بکارگیری امکانات و سیستم های اطفاء حریق، آموزش کارکنان و داشتن پوشش بیمه کتابخانه، از مهمترین موارد آمادگی به شمار میرود.
 3. مقابله: مهمترین اقدامات در مرحله مقابله با بحران عبارت اند از: اطمینان از ایمنی کارکنان، ارزیابی سریع وضعیت موجود، حفاظت مجموعه از آسیب بیشتر، ایجاد ثبات کاری در محیط، ارزیابی جامع و صحیح از میزان خسارت وارده، شناسایی انواع مواد آسیب دیده، برآورد مقادیر آن و شناسایی ماهیت و نوع آسیب ها.
 4. بازسازی: هدف نجات دادن منابع به طریقی است که میزان آسیب دیدگی و هزینه بازسازی و مرمت بعدی به حداقل برسد.
- به نظر می رسد، کتابخانه ها نیاز به الگویی، برای درک مفاهیم مرتبط با بحران ها و رویکرد نظام یافته برای مدیریت آنها در کتابخانه ها دارند و سازمان ها لازم است، اصول و الگوی بومی مدیریت بحران را در آیین نامه خود بگنجانند و به پیشگیری و کنترل بحران های طبیعی و برون و درون سازمانی و همچنین شناسایی زمینه ها و راهبردهای اصلی و نیز عوامل اصلی مداخله گر در مدیریت بومی بحران در کتابخانه ها بپردازند.

اداره کتابخانه مرکزی و مرکز اسناد

دانشگاه علوم پزشکی مازندران